

Кулик Ілля Олегович

Аспірант кафедри публічного управління
та проектного менеджменту

Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
Державного закладу вищої освіти «Університету менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Запровадження будь-яких новітніх технологій, зокрема цифрових – процес, беззаперечно, довго триваючий і обов'язково супроводжується ще досі недослідженими викликами для суспільства. Цифрова сфера, а також пов'язані з нею громадські та людські процеси утворюють цифровий простір сучасного соціуму, що обумовлює економічне та інноваційне зростання держави, рівень людського розвитку та освіти, соціальні прогреси, дієвість державного управління та реалізації демократії. Швидкий процес зростання та впливу цифрової сфери на суспільство, стимулює вдосконалення методів та способів взаємодії, як у соціальних так і в економічних відносинах.

Сьогодні в світі прослідковується новітня тенденція, яка спонукає уряди багатьох країн до цифрової трансформації, зокрема до впровадження політики цифрової економіки, шляхом внесення змін у відповідне законодавство. Разом з тим, внесення змін у спеціально направлені галузі законодавства спонукає до розробки та реалізації відповідних державних стратегій, проектів та програм, зокрема – цифровізації публічного управління з одночасним переведенням на сучасні технології.

Аналіз моделей розвитку цифрового суспільства, що існують сьогодні в світі, дозволяє виділити значну варіативність в їх концепціях, методах розставлення пріоритетів, у виборі самих механізмів і шляхів їх реалізації. Їх ефективність залежить насамперед від культурно-цивілізаційного середовища суспільства де реалізується певна модель.

Однак, сьогодні не існує універсальної моделі публічного управління, яка б ґрунтувалась на механізмах цифрової трансформації, оскільки багато чого залежить від ступеня розвитку інституційного середовища в середині країни. В Україні на державному рівні, впродовж декількох останніх років, плануються заходи щодо масштабного впровадження цифрових технологій в різноманітні сфери, як суспільного життя так і державного управління. Зокрема, Стратегія сталого розвитку, поміж інших реформ та програм розвитку держави віддає перевагу електронному урядуванню, також у державі ухвалено чи малу низку концепцій, планів, стратегій, законів та інших

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»

організаційно-розпорядчих і нормативно-правових актів щодо цифровізації багатьох повсякденних процесів нашого суспільства. На сучасному політико-правовому етапі процес упровадження цифрових технологій здійснюється в контексті так званої цифрової трансформації [1, с. 211].

Відзначимо, що сьогодні, коли цифрові інформаційно-комунікаційні технології все глибше проникають в усі сфери життєдіяльності людини, а цифрова інформація набагато ширше відображає майже всі фактичні відомості про навколишнє середовище, про процеси, що відбуваються у ньому і сприймаються людиною, потрібно постійно і зважено оцінювати ці величезні можливості, які надає цифровізація для розвитку суспільства та бізнесу. Водночас загрози, які може спричинити цифровізація економічній і національній безпеці держави, необхідно превентивно убезпечувати, зокрема на умовах комплексного політико-правового підходу.

Потужне збільшення інформаційних об'ємів в Україні має глобальний характер. Це явище вивертає всі проблемні питання назовні, і з одного боку така дійсність в нашій державі, повною мірою сприяє інтелектуалізації громадян, але як і будь-який процес, має іншу сторону, що може призвести до певних небезпек та загроз в сфері інформаційно-комунікаційних технологій, а тому превентивні заходи безпеки в середовищі серед якого ми існуємо стає пріоритетним напрямком науково-технічної діяльності, та вимагає підвищеної уваги й зусиль зі сторони суспільства і державних структур.

Глобальний розвиток цифрових компетентностей суспільства набув особливого значення в умовах пандемії Covid-19. Ця криза стимулювала масовий вимушений перехід органів державної влади, бізнесу та громадян на дистанційний формат взаємодії під час створення та споживання суспільних благ, який на практиці довів свою зручність та укорінився в суспільній свідомості як звична норма. Це зумовлює подальшу актуалізацію та прискорення цифрової трансформації держави добробуту на засадах цифрової інклюзії усіх суб'єктів. Стрімкий розвиток ІТ-технологій формує широкі можливості для цього, втім самі технології не повинні бути самоціллю для держави. Зусилля держави мають бути зосереджені, в першу чергу, на модернізації управління публічним сектором, який створює суспільні блага та регулює добробут населення. Водночас, подальша цифрова трансформація має бути налаштована на демократизацію цифрового дизайну, який би забезпечував легкодоступність для заінтересованих сторін державних цифрових сервісів і даних та надавав їм потрібні правильні інструменти [2].

Ідеалом, який повною мірою створює умови для ефективного функціонування інститутів влади, у західноєвропейській науковій

традиції є демократія. Саме вона являє собою найбільш вдалу форму організації політичного життя суспільства, якій притаманні свобода й альтернативність вибору, що стає можливим завдяки забезпеченню можливості для всіх, без винятку, членів суспільства здійснювати політичну активність. В умовах демократії проблема взаємодії держави та суспільства розв'язується на користь останнього, причому з урахуванням різноманітних запитів громадян. Окрім того, треба враховувати, що влада і її інститути є центральним елементом, стрижнем будь-якої політичної системи [3, с. 44].

Разом з тим, інформаційно-комунікаційне середовище, що існує в нашому соціальному просторі, є невід'ємною складовою політичної взаємодії між владою й пересічними громадянами. Цифровізація інститутів публічної влади свідчить про їх відкритість до суспільства та готовність до сприйняття реалій демократичної форми правління. Активне впровадження цифрових технологій у всі, без винятку, сфери життя, починаючи від побутової та закінчуючи політичною, ускладнює розповсюдження корупції й сприяє більш прозорому розумінню та сприйняттю влади. Цифрова трансформація в Україні, удосконалює та водночас розбудовує демократичні соціальні інститути, котрі репрезентують наше громадянське суспільство, підтримує соціальні практики, що містять активну поведінкову модель, і пропагує європейські цінності.

Список використаної літератури

1. Хаустова М. Г. Державна політика в умовах цифровізації суспільства. міжнародний досвід реалізації програм та стратегії цифровізації. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 2. С. 209-216.
2. Федірко Н. В. Цифрові компетентності суспільства як чинник формування цифрової держави добробуту. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2022_8_12 (дата звернення: 07.03.2023).
3. Клименко О. Проблема закритості інститутів публічної влади в цифровому суспільстві: порівняльний аналіз країн пострадянського простору. Соціологічні студії. 2022. № 1. С. 41-49.